

Mirjana Nikolić¹
Fakultet dramskih umetnosti, Beograd

ZVEZDE SRPSKIH RADIO PROGRAMA – CELEBRITY VS. PERSONALITY²

316.775.3:654.191(497.11) ;
070.422:654.191(497.11)
ID BROJ: 202558988

Apstrakt

Ideja ovog teksta je da se, iz ugla celebrity studija, razmotri fenomen radio zvezda na primeru Srbije, u periodu od osnivanja prvih radio stanica do danas. Pitanja na koja tekst pokušava da dâ odgovor je – da li su ove zvezde to postajale zahvaljujući izvrsnosti, izuzetnosti i profesionalnosti u obavljanju posla; neubičajenom ponašanju u javnosti, kontroverznom privatnom životu ili su pak ovaj status stekli zahvaljujući specifičnostima društvenog trenutka. Osnovni zaključak rada je da popularnost radio zvezda – voditelja, novinara, di-džejeva..., ni nekad, ni danas u Srbiji, nije bila izjednačena sa popularnošću glumaca, pevača, sportista, čak i televizijskih voditelja i novinara. Domaće zvezde radio programa obično su osobeni pojedinci angažovani u realizaciji radio programa i emisija, koji, osim što poseduju individualne, profesionalne i prezentacione kvalitete, poseduju i snažnu personalnost koja je neophodnija za radijske stvaraoce više nego za druge medijske radnike, upravo zbog činjenice da su oni ti koji stvaraju nevidljive veze s publikom. Njihova popularnost je bila i ostala u tesnoj vezi i sa vrstom sadržaja i tipom programa u kome su angažovani, ali i sa aktuelnim socio-kulturnim vrednostima u kojima su njihovi kvaliteti prepoznati. Status zvezda obično je epitet vezan za novinare/voditelje, koji su se bavili ili prezentacijom popularne muzike ili humoristično-satiričnih sadržaja. Muzika i zabava, uz dozu neubičajenosti i provokativnosti, obično su sadržaji koji su garantovali uspeh kako radio autorima, tako i čitavim radio stanicama.

1 nikolicmirjana66@gmail.com

2 Ovaj tekst je nastao u okviru rada na projektu br. 178012 *Identitet i sećanja: transkulturalni tekstovi dramskih umetnosti i medija (Srbija 1989-2014)*, Fakulteta dramskih umetnosti (Univerzitet Umetnosti u Beogradu), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

Ključne reči

selebrići, radio zvezde, personalnost, identitet, Srbija

Biti poznat i slavan, privlačiti pažnju i divljenje, oduševljivati druge nekom svojom osobinom, sposobnošću, kvalitetom, pojavom, karakteristike su koje se pojavljuju kroz čitavu ljudsku istoriju. Popularnost i pažnja javnosti obično su bili vezani za vladare, sveštenike, političare, ljude iz državnog vrha, a potom za umetnike, sportiste, sve one koji su svojim veštinama i osobenostima imali kapacitet da privuku i plene pažnju. Sa ekspanzijom medija, ne toliko štampe koliko elektronskih, prvenstveno televizije, pa i novih medija, biti poznat, slavan, tzv. „selebrići“ (celebrity) postaje imperativ koji nije teško poneti, koji često nije izraz istinskih vrednosti i kvaliteta već konstrukt koji nastaje kao rezultat promotivnih i samopromotivnih aktivnosti i velike prisutnosti u medijskim sadržajima.

Tokom 20. veka, najveći broj poznatih, selebrići osoba dolazio je iz sfere filma – filmske zvezde, mada su epitet „slavnog“ i teret slave mogli poneti i oni koji su bili uspešni, eksponirani u obavljanju nekog javnog posla, pri čemu je interesovanje javnosti bilo mahom za njihov poslovni, a ne privatni život. Sa opštom transformacijom društva, referentnog sistema i promenama medijskog pejzaža, uspešnost u nekoj oblasti prestaje da bude glavni parametar koji nekoga dovodi u epicentar pažnje javnosti, dajući mu status prepoznatljive i popularne osobe, a privatni život, porodične razmirice, nedolična ponašanja, čak i eksplicitna prosečnost koja se predstavlja kao specifičnost, postaju predmet interesovanja javnosti, a pojedincima daju status zvezda. Na taj način, suština uspostavljanja poznatosti je u kreiranju odnosa između privatnog i javnog, a zvezda, selebrići postaje dominantan faktor uticaja na javnu svest (Rojek 2001: 10).

Ovakve promene koje su istovremeno zahvatile javnu sferu i ukupan medijski prostor počev od 80-ih godina 20. veka, dovode do utemeljenja posebne sociološke discipline – selebrići studija (*celebrity studies*) koje postaju prostor sučeljavanja različitih teorijskih stavova o poznatima, njihovoj popularnosti, odrazu te popularnosti na njih same, društvo kao celinu, način i metode kreiranja popularnosti. Ove studije čine i poseban diskurs oblasti popularne kulture i na poseban način su kreirale njen razvoj.

Ključnu ulogu u utemeljenju selebrići studija imao je Ričard Dajer (Richard Dyer) profesor studija filma na Kraljevskom koledžu u Londonu (King's

College London). U svojim delima *Zvezde (Stars)* i *Božanska tela: Filmske zvezde i društvo* (Heavenly Bodies: Film Stars and Society) polazeći od saznanja iz teorije i studija filma koje ukršta sa studijama kulture i teorijom medija, on utemeljuje proučavanje fenomena zvezda, VIP³ persona, pokušavajući da njihovo mesto i ulogu u društvu iščitava sa ideološkog i politološkog aspekta.

U ovom kontekstu, zvezde, poznate osobe, tretirane su i kao samosvojni semiotički znakovi koji su čitani i dekonstruisani (Dyer 1979). Za razliku od socioloških i medijskih istraživanja koja su potcrtavala sve negativnosti masovne kulture, selebriti studije nose dozu kritičkog u odnosu na načine kreiranja i uspostavljanja popularnosti, ali nisu u visokoj meri senzibilizirane na negativne aspekte ove pojave. S opštom globalizacijom i zamahom novih tehnologija gde je sve masovno i personalno, kao i sa snažnom afirmacijom kulturnih industrija, nizak ukus, masovna produkcija i dostupnost, alibi su za prosečnost, visoku popularnost, čak i vulgarnost u medijskoj prezentaciji i bavljenju selebriti osobama.

Savremeni selebriti nisu samo glumci, vokalni i instrumentalni solisti i umetnici, već i: reditelji, sportisti, političari, novinari, voditelji, striptizete, starlete, čak i osobe koje su se čudnim spletom okolnosti, bez ikakvih vrednosti, izborile za mesto u svetu poznatih... U savremenim medijskim uslovima „zvezda je ime koje je nekad donosilo vest, a sada čini vest sama po sebi“ (Rein, Kotler, Stoller, 1997: 14). Ovu konstataciju potvrđuje i afirmacija pojava TV formata ili tipova emisija, javnih takmičenja ili rijaliti (reality) programa⁴ koji daju priliku anonimnim pojedincima da postanu zvezde, bilo zbog realnog talenta, ili nekog krajnje neuobičajenog razloga. Selebriti studije, u tom smislu, uvode i pojam celetoida, kao sporednih pojava u medijskoj kulturi. Reč je o junacima rijaliti šou programa: muzičarima koji su se proslavili jednim hitom, starletama, partnerima javnih ličnosti i raznim drugim osobama koje zavređuju medijsku pažnju na vrlo kratko, i bivaju brzo zaboravljeni. Ove osobe dolaze do slave isključivo zahvaljujući pojavi i delovanju kroz medije⁵ (Vukadinović, 2012).

3 VIP – Very Important Person

4 *Idol, Factor X, Ja imam Talenat, Prvi glas Srbije, Veliki Brat.*

5 Najpoznatiji srpski *celetoid* je Miroslava Mikija Đuričića, koji je od anonimnog pčelara iz sela Kupinovo postao povremena televizijska voditeljska i kulinarska zvezda.

Zvezde – ideologija – identitet

Pojava i razvoj zvezda su u velikoj meri vezani za karakter društvenih odnosa. Slike poznatih u medijima su polisemične i u njih su utisnuta kulturna značenja koja publika aktivno čita i interpretira (Tarner 2004: 24).

U socijalističkim sistemima koje je karakterisala dirigovana privreda, ne može se reći da nisu postojale zvezde – filmski glumci, izvođači popularne muzike, poneki voditelji radijskih ili televizijskih emisija, ali njihova moć i uticaj nije bio toliko intenzivan. Te zvezde su bile obično rado viđeni gosti na proslavama i skupovima političkih i partijskih struktura, za šta su bili adekvatno nagrađeni, dok su u široj, javnoj sferi, obično bili cenjeni, voljeni, obožavani, ali njihov uticaj nije bio eksplicitan⁶. To svakako vezujemo za opšti izgled medijske sfere u epohi socijalizma u zemljama Istočne Evrope. Mali broj državno-partijskih medija apsolutno nije pružao prostor za afirmaciju prenaplašenog star sistema. Skromnost, uzdržanost, umerenost i opšta limitiranost kao osnovne osobine uticali su na kreiranje sličnog medijskog i star sistema.

Sa ekspanzijom medija od nacionalnog do globalnog nivoa, trendom deregulacije, slomom socijalizma, dolazi do eskalacije broja zvezda, jer slavan, popularan i voljen je samo onaj ko je u fokusu medija. Na taj način, poznata osoba poprima karakteristike robe, a identifikacija publike sa zvezdama zasniva se na paradruštvenim interakcijama.

Zvezde simbolizuju kulturne obrasce i dominantne vrednosti jednog društva. Ako se kao popularni pojavljuju estradne zvezde bez ili sa pseudo vrednostima, osobe koje svojim negativnim kvalitetima privlače pažnju javnosti, onda je to paradigma izgleda i karaktera društva... Ako su pak to vrhunski umetnici, mladi naučnici, perspektivni umetnici, čak i estradne zvezde koje poseduju kvalitete, onda je to slika zrelog, prosperitetnog društva koje razume svoje potencijale i razvija ih u najpozitivnijem pravcu.

Zvezde u sebi kriju potencijal da budu „moderni olimpijci“, da u sebi oliče dominantne vrednosti jednog društva, a s globalnim trendovima i novim tehnologijama, afirmišu se globalne zvezde koje deluju transkulturalno i imaju moć prenošenja najrazličitijih univerzalnih značenja i vrednosti.

⁶ Jedna od najpoznatijih zvezda socijalističke epohe Jugoslavije i čitvog istočnog bloka, uključujući posebno i Sovjetski Savez bio je pevač šlagera Đorđe Marjanović, koji se isticao vrlo energičnim scenskim nastupom.

Adorno (*Theodor Adorno*) i Horkhajmer (Max Horkheimer) snažno su kritikovali kulturne industrije koje utiču na stvaranje zvezda, Kelner stoji na pozicijama da su zvezde *medijski konstrukt*, dok Dajer ističe da se „kroz ličnost i imidž zvezda prelama društveni i kulturni kontekst jednog vremena“. Zvezda kao osoba, sama po sebi, ima pojačan osećaj sopstva/self-a u ambijentu liberalnog i neoliberalnog kapitalizma u kome je imperativ zarada i ništa više, pa se postavljaju etičke dileme njihovih nastupa, popularnosti, komercijalizacije.

Zvezde u medijima i zvezde medija

U dosadašnjem tekstu, pretežno smo se bavili širim aspektom pojma medija iz ugla selebriti studija, popularne kulture i teorije medija; u tom smislu, uglavnom je fokus bio na po nekom kriterijumu istaknutim pojedincima koje smo nazvali zvezdama i koji su zahvaljujući prisustvu u medijima i medijima koji su oblikovali njihov identitet postigli određeni stepen prepoznatljivosti, popularnosti, često i finansijskog uspeha. Reč je o zvezdama koje su stvorene uz pomoć medija i medijskih sadržaja i tekstova. Neke zvezde su ovaj status stekle svojim realnim vrednostima, dok ima onih koje su nastale kao proizvod kulturnih industrija, vulgarne komercijalizacije, tabloidizacije i senzacionalizma⁷. Zahvaljujući novim obrascima, umetničke vrednosti i talenat nisu imperativ iz koga proističe popularnost i slava, već nečija intrigantnost, uglavnom vezana za privatni život, incidente koje namerno ili nenamerno izazivaju... Mediji su komunikacijski kanali javnosti sa zvezdama. Izborom gostiju u programima i emisijama ili osobama o kojima se piše u tekstovima, novinari, autori, medijski stvaraoci daju mogućnost pojedincima da postanu zvezde, postignu popularnost...⁸.

Jedan od savremenih fenomena svetskih i domaćih medija su medijski stvaraoci i kreatori programa koji su, zahvaljujući sopstvenoj inovativnosti, ekspresivnosti, kvalitetu rada, ponekad i skandalima, izborili veliku popularnost i status zvezde. Obično je reč o autentičnim stvaraocima čija je specifičnost i kvalitet rada, te ukupan odnos prema segmentu medijskog delovanja u kome su angažovani, omogućili poseban status koji bi mogao da se izjednači sa statusom zvezde. Reč je o:

7 Mirjana Nikolić (2012) „Etika medija u zagrljaju medijskog senzacionalizma“, *Medijska kultura*, br 3, str. 11.

8 Za veliki deo publike, status zvezde dobijaju osobe koje gostuju u emisijama autora: Lee Kiš, Sanje Marinković, Jelene Bačić Alimpić (TV Pink), Olivera Kovačević, Olivera Jovičević (RTS), Miomira Marića (Happy TV).

- novinarima štampanih medija (obično onima koji prate sport, zabavu, eventualno politička dešavanja⁹).
- radio i TV novinarima, spikerima, voditeljima, presenterima koji u svojim rukama imaju komunikacioni kanal, medij, i uz pomoć svog talenta i sposobnosti grade sebe kao zvezdu, ali i obezbeđuju širu prepoznatljivost medija na kojem su angažovani. Zato nije retka situacija da prelazak nekog voditelja sa medija na medij bude burno praćen, slično transferu igrača iz jednog u drugi sportski klub.

„Voditelji vesti i emisija, sportski novinari, obično nam kažu kako treba da razmišljamo, koji su to socijalni problemi, na primer nasilje u školama ili u centru grada“ – zajedljivo govori o moći medija Pjer Budrije (Rojec, 2001, 16). Suštinski, medijski radnici omogućavaju ono što su sociolozi MekKombs i Šo (Max McCombs, Donald Shaw) nazvali agenda seting (agenda setting), a odnosi se na proces u kome mediji postavljaju programske sadržaje kojima se postiže skretanje pažnje javnosti; u nekim slučajevima, to su osobe o kojima će se pričati i čiji životi će biti predmet medijskih sadržaja.

Deregulacija i povećanje broja medija, i njihovo dovođenje u epicentar pažnje javnosti, donelo je mnoge nove autore i realizatore medijskih sadržaja. Nekadašnji respektabilni voditelji, spikeri i novinari, u novomedijskim uslovima, koje karakteriše i povećan broj medija, ali i činjenica da skoro svako može biti kreator sadržaja (blog, vlog, građansko, internet novinarstvo...) postali su retrogradni i staromodni, da bi ih zamenili medijski radnici koji su nedovoljno iskusni, često neobrazovani, skloni vulgarizaciji, ali u prilici da upravo novim metodama privlače pažnju javnosti i postanu zvezde svojih medija.

Radio zvezde kroz istoriju

Na samom početku istorije radija, epitet *zvezda* obično su nosili umetnici, pevači, glumci, svi oni koji su bili spremni da svoj umetnički talenat pokažu širokoj publici upravo putem radio talasa i radio programa. Isprva su novinari retko bili angažovani u radio programima, pošto je njihova aktivnost više bila vezana za štampane medije. U radio programima pratimo angažman

⁹ Zanimljiv je primer vojno-političkog komentatora i novinara Miroslava Lazanskog koji je poslednjih godina, posebno od vremena ratnih sukoba na Balkanu, poprimio status zvezde. Poznato je da je bio posebno omiljen među ženskim delom publike, a čak je bio član žirija na izborima za najlepšu devojkicu Jugoslavije, odnosno Srbije.

voditelja, domaćina, spikera... Njihova uloga je obično bila impersonalna, bez naglašavanja vrednosti i značaja i posebnog isticanja. Što nevidljivije obavljati posao spikera, bio je zadatak zaposlenih u radio stanicama.

Vremenom, na prostoru SAD-a od 40-ih godina XX veka, a na prostorima Balkana negde 60-ih godina, afirmiše se koncept jasnije personalizacije radio voditelja. Oni više nisu samo anonimni čitači tekstova, već aktivni kreatori programskih sadržaja koji u novim formama poput otvorenih i kontakt programa, komuniciraju sa svojom publikom i sa njima su u nekoj vrsti interakcije.

Zahvaljujući činjenici da je radio „slep medij“, brojni radio voditelji, spikeri i prezenteri za svoju publiku su bili nevidljivi, ali je, s druge strane, slušaocima pružana mogućnost pojedinačne vizuelizacije, s elementima idealizacije. Boja glasa voditelja i njegova zavodljivost bili su jedini faktori koji su određivali odnos publike prema njemu... Zato možemo reći da su prvi radio-voditelji bili skrivene zvezde – svakodnevno prisutni u domovima publike, ali neprepoznatljiviji za širu javnost, spremni da slobodno šetaju ulicama, a da ih niko ne prepozna i ne traži autogram.

Srpske zvezde radio programa

Zvezde Radio Beograd

Sve do 1936/37¹⁰ godine, radio u Srbiji nije poznavao zanimanje i zvanje novinara. Ključne osobe u realizaciji radio programa bili su spikeri, a o restriktivnosti i visokim standardima koje je neka osoba morala da ispuni kako bi postala spiker Radio Beograda, govori činjenica da je 1935. godine Radio Beograd raspisao konkurs za nove spikere, nakon koga je konstatovano da nijedan kandidat ne zadovoljava u potpunosti zahteve stanice.

Najznačajnije radijske zvezde i predratnog i posleratnog Radio Beograda bile su: spikerka Jelena Bilbija (Lapčević) i sportski reporter i novinar Radivoje Raća Marković.

---

10 Godine 1936. u Beogradu je osnovana *Kratkotalasna radio stanica Centralnog pres biroa Kraljevine Jugoslavije*, koja je okupljala uglavnom novinare, a 1937. godine grupa nezaposlenih novinara Jugoslovenskog novinarskog udruženja angažovana je u realizaciji delova programa Radio Beograda.

Časopis *Radio Beograd* u broju od 27. novembra 1932. objavio je tekst o spikerima Radio Beograd, pod naslovom: „One koje čujemo, ali ne vidimo“. U tekstu se ističe da je:

Gospođa Jelena Bilbija – Lapčević poticala je iz sveštenečke porodice. Rođena je oko 1907(8), u Crnom Lugu, Bosna. U Zagrebu je završila srednju glumačku školu i započela studije, da bi početkom 1929. došla u Beograd. Bila je spiker i učesnik u radio-dramama, autor brojnih priča za decu koje je objavljivala u „Politici“.

Upravo njoj će pripasti čast da 24. marta 1929. rečenicom „Ovde Radio Beograd“ označi početak rada Radio Beograda, kao treće stanice u Kraljevini Jugoslaviji. I po oslobođenju Beograda i uspostavljanju Radio Beograda, njoj je pripala ista čast i tokom posleratnog perioda nastavila je aktivno da radi kao spiker Radio Beograda.

Još jedna figura, radio zvezda povezuje predratni i posleratni rad beogradske radio stanice. Reč je o Radivoju Markoviću (1909–1979), legendi i doajenu srpskog radio novinarstva. Od 1933. godine, Marković je istovremeno radio u redakciji dnevnog lista *Pravda* i na Radio Beogradu da bi potpuno podlegao čarima radio novinarstva. U prvo vreme je vodio *Večernju reportažu*, program u trajanju od 10 minuta koji se bavio pregledom dnevnih događaja u Beogradu. Prilikom bombardovanja Beograda, izgubio je svu imovinu, a rat je proveo u Beogradu radeći kao činovnik.

Nakon oslobođenja Beograda, Radivoje Marković je ponovo angažovan kao novinar, spiker, sportski komentator Radio Beograda. U svojoj karijeri reportera, prenosio je brojne događaje, od sportskih do društveno-političkih – prvomajska parada 1945. godine, sahrana Moše Pijade, 1957. godine.

Bio je pionir nove škole govornog novinarstva i majstor na rečima, elokventan, ubedljiv, sugestivan. Njegovi prijatelji tvrde da je bez ikakvog koncepta, samo sa nekoliko reči zabeleženih na kutiji cigareta, mogao govoriti satima, tačno, jasno i zanimljivo. S obzirom da je prenosio brojne sportske događaje, između ostalog brojne derbije rivalskih klubova Partizana i Crvene Zvezde, uvek je očuvao reportersku suzdržanost i smatrao je da: „Ako moji slušaoci nisu mogli da otkriju za koga navijam, onda sam uspešno ispunio svoj reporterski zadatak“ (Arandelović, 2009).

U slučaju ovog radio voditelja, novinara i komentatora, jasno je da je reč o „dobitnoj kombinaciji“ koja jednog medijskog radnika može učiniti „zvezdom“. Tajna je bila u dobrom spoju tematskih sadržaja kojima se bavio ovaj novinar – sportski i značajni društveni događaji za koje je vladala opšta zainteresovanost publike i osoben talenat koji je publika cenila, volela i poštovala.

Novo vreme 60-ih godina XX veka u epicentar pažnje publike radija stavlja muziku, i to novu popularnu muziku za koju se interesovanje prelilo sa prostora Zapadne Evrope i na prostor bivše Jugoslavije. Novi uslovi afirmisali su nove radio voditelje, koji su status zvezde izborili poznavanjem, plasiranjem i komentarima popularne muzike na programima radija. Iako je već bio popularan kao šahista, **Nikola Karaklajić** (1926 – 2008) stekao je široki krug obožavalaca kao voditelj muzičke emisije „Veče uz radio“, a kasnije kao urednik muzičkog programa Radio Beograda (1967 – 1982). Njegov uspeh je bio kako u pogledu kreiranja muzičkog programa ove stanice koja je imala monopolski položaj, ali i u smislu uspešnog integrisanja najnovijih trendova u domaću popularnu i rok muziku u programe radija. Savremenici je posebno ostala u svesti upečatljiva činjenica da je on prvi u Srbiju, kao sastavni deo socijalističke Jugoslavije iz Engleske doneo ploču Bitlsa i sadržaj sa nje emitovao u programu Radio Beograda. Rad Nikole Karaklajića kao jednog od prvih di-džejeva – voditelja muzičkih emisija i kao njihovog urednika učinio ga je popularnim, ali ne samo u smislu zvezde, već i kao autoriteta u oblasti popularne muzike¹¹.

Nikola Nešković je pripadnicima mlađe generacije verovatno poznatiji kao urednik vrlo popularne televizijske emisije *TV slagalica*, koja je svoju istoriju na programu TV Beograda počela u novembru 1993. godine kao *Muzička slagalica*. Međutim, 60-ih godina XX veka, u vreme kada se Jugoslavija intenzivno otvara ka Evropi i svetu, na Drugom programu Radio Beograda pokrenuta je emisija Prijatelji zvezda, čije emitovanje je počelo na Dan Republike, 29. 11. 1966. godine¹². Čast da bude voditelj ove emisije pripala je upravo Nikoli Neškoviću koji je u to vreme bio pomoćnik direktora za program Doma omladine i saradnik nekih omladinskih emisija Radio Beograda. Muzika koja je plasirana u ovoj emisiji i specifičan stil vođenja ovog programa, u epicen-

11 Bio je urednik i voditelj emisija: *Muzički automat*, *Sastanak u 9 i 5*, kasnije *Veče uz radio*, u okviru koje su nastali prvi snimci grupa kao što su: *Silujete*, *Zlatni dečaci*, *Elipse*, *Crni biseri*. Pokrenuo je i *Džuboks*, prvi muzički časopis ne samo u bivšoj Jugoslaviji, nego i u tadašnjoj Evropi. Bio je i urednik prve televizijske emisije koja se bavila popularnom muzikom *Koncert za mladi ljudi svet*, u okviru koje su nastali prvi muzički spotovi domaćih rok grupa.

12 <http://www.audioifotoarhiv.com/gosti%20sajta/NikolaNeskovic.html>

tar javnosti je dovela Nikolu Neškovića koji je u nekim od novinskih napisa označavan i kao prvi DJ-ej.

Zvezde Radija Studio B

Osnivanje Radija Studio B 1970. godine, u srpskom i jugoslovenskom medijskom prostoru označio je ne samo nov programski koncept, novu muzičku matricu, već i potpuno nov stil vođenja programa koji je davao punu slobodu urednicima, voditeljima, novinarima.. Najznačajniji urednici i voditelji ovog programa bili su: legendarni Duško Radović, Đoko Vještica, Slobodan Sloba Konjović, Marko Janković i mnogi drugi koji su kao i navedeni posedovali vokalnu autentičnost, radijski personaliti, sposobnost za nepatvorenu i otvorenu komunikaciju sa publikom, spremnost da se razumeju njihove želje i potrebe i da se kroz programske sadržaje zadovolje.

Slobodan Sloba Konjović je ne samo autentična radio zvezda, već i simbol Studija B, novog vremena u produkciji i plasmanu radio programa, novog načina razmišljanja i odnosa prema muzici. Kao muzički urednik i radio voditelj, na potpuno nov način i u duhu američkih i britanskih domaćina radio programa (radio hosts) uspešno je kreirao audio imidž čitavog Studija B i emisija kakve su: *Diskomer*, *Parada albuma*, *Vibracije*, *Pop mašina*. Reč je o emisijama koje su stekle status kulturnih, koje su bile zabava, ali i edukacija za generacije mladih i nove muzike željnih slušalaca. Svojim istraživačkim radom u domenu popularne muzike, kao prostor eksperimenta koristio je etar nad Beogradom i resurse Radija Studio B, želeći da razbije tabue i rukovodeći se samo jednim kriterijumom, a to je kvalitet¹³.

Svoju karijeru Konjović je započeo u ekperimentalnim programimam *Radio Avale*, stanice koja je emisioni rad započela u prvoj polovini 1969. godine iz potkrovlja Igumanovljeve palate na Terazijama, ali s obzirom na nelegalan pravni status, stanica je zabranjena, a oprema oduzeta¹⁴.

Po osnivanju Studija B, Sloba Konjović je bio među prvim saradnicima. Ideja o pokretanju emisije *Diskomer* koja je suštinski po formi emisija – top lista, potekla je od urednika Studija B Borijana Kostića, dok je Konjović pokrenuo *Paradu albuma*, emisiju koja je povezivala komercijalnu muziku sa alternati-

13 http://www.b92.net/kultura/intervjui.php?nav_category=1080&nav_id=420904

14 Zatvaranjem „Radio Avale“, otvoren je prostor osnivanju novog programa u sistemu Radio Beograda „Beogradu 202“, a potom i Studija B 1. aprila 1970. godine.

vom i 1971. godine emisiju *Vibracije*, koja se bavila isključivo alternativnim rokom. Načini na koji se u to vreme dolazilo do novih ploča bili su više nego alternativni, delom nelegalni, preko prijatelja i rođaka, koji su poslovno ili privatno putovali u inostranstvo. Posebno su bili interesantni piloti ili stjuarti kojima je u opisu posla bilo putovanje na razne destinacije, od kojih je London bio najinteresantniji.

O doprinosu Slobe Konjovića popularnoj kulturi Beograda i Srbije teško je govoriti sa distance, s obzirom da je još uvek aktivan kao urednik *Diskomera* na programu Radija Studio B, vrlo aktivan i sa nervom da prepozna kvalitet i pruži šansu mladim i neafirmisanim izvođačima, kakvu je pružao nekada početnicima u sferi rok, pank, zabavne muzike, a danas respektabilnim imenima domaće scene. Slikovitije od bilo čega svedoči i jedan od foruma na sajtu B92 gde se uz ime Slobe Konjovića pridodaje epitet „kralj“ ili daje komenatar „Sloba za predsednika!“ odnosno „Ima li, ili može li imati naslednika?“¹⁵

Marko Janković¹⁶ je 1970. godine bio jedan od osnivača Radija Studio B. Na početku karijere bio je muzički saradnik, vrlo popularan di-džej, isključivo orijentisan ka rok muzici, a potom novinar-voditelj. U istoriji domaće radijske produkcije, ostaće zapamćena emisija *Od doručka do ručka* koju je uspešno vodio od 1975. godine. Reč je o emisiji, preciznije, *talk show* programu, veoma inovativnom za to vreme i naše prostore. Gosti emisije bili su poznati glumci, pevači, pisci, političari, a specifičnost se sastojala u mogućnosti da publika, slušaoci, mogu direktno, putem telefonske veze, da se uključe u program i postave pitanja. Interesantni gosti, interaktivnost i neposrednost samo su neki od kvaliteta ove vrlo popularne emisije. Interesantan je i podatak da je Marko Janković, već kao radio zvezda, imao specifičan odnos sa „beogradskim fantomom“, urbanom legendom Beograda, vozačem koji je brzom vožnjom izvodio noćni šou na ulicama Beograda. On je svakodnevno telefonom pozivao Marka Jankovića kao voditelja radio programa i obavestavao ga gde će se pojaviti.

Po završetku angažmana na Studiju B, radio je na brojnim radio i televizijskim stanicama: Radio Pingvin, Radio Index, TV Studio B, Kriket radio, Radio Fokus, Happy TV... Danas je angažovan na programu Beograd 202, gde nedeljom uveče vodi emisiju *Rokenroler*. Nesumnjivo je da je Janković jedna od značajnih zvezda etra Beograda i Srbije, ali njegova karijera je ispunje-

15 <http://forum.b92.net/topic/18121-kralj-sloba-konjovic/>

16 Rođen je 1947. godine u Kragujevcu. Diplomirao je na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu.

na brojnim kontroverzama, u smislu njegovog rada kao voditelja, di džeja i muzičkog saradnika, koji bi bio na najvišem profesionalnom nivou da nije bilo određenih neetičnosti i kontroverznosti¹⁷. U izvesnoj meri, ti elementi su poljuljali njegov ugled kao pojedinca, ali i dalje ostaju zasluge minulog rada i mnogih godina u kojima je perfektno i nepatvoreno umeo da iskaže sve što zna u vezi s radio voditeljstvom.

Kada govorimo o radio zvezdama, navedeni primeri snažno ukazuju da su epitet zvezde najčešće mogli da ponesu voditelji muzičkih ili zabavnih emisija. Izuzetak je **Đoko Vještica**, jedan od osnivača Radija Studio B, voditelj vrlo popularnog jutarnjeg programa ove stanice – *Beogradska razglednica*. Koristeći lični autoritet i autoritete stanice, pokušavao je da reši bitna pitanja sa kojima su građani imali problem – od tržišnih i komunalnih, do pravnih i zdravstvenih. Zvuči neverovatno, ali je ukazujući na neke od komunalnih propusta delovao „nezavisno od sistema dogovorene politike“¹⁸. Program je vodio tako što su njegove izjave odisale saosećajnošću, što je za posledicu proizvodilo pokretanje brojnih humanitarnih akcija. Bio je inicijator osnivanja danas već tradicionalne manifestacije „Beogradski maraton“.

Zvezde „Beograda 202“

Asocijacije na ime **Vlade Jankovića Džeta** s jedne strane su vezane za njegovu aktivnu karijeru rok muzičara¹⁹, a s druge za kulturnu emisiju programa Beograd 202 *Hit 202*. Ova emisija je svoju premijeru imala još 1979. godine. Suštinski je reč o top listi koja se kreira u skladu sa glasovima publike koja je ta koja definiše parametre popularnosti. Upravo ta interaktivnost sa slušaocima i davanje prilike *vox populi* da da svoje mišljenje, uz kvalitetnu popularnu muziku, predstavlja jednu od najvećih vrednosti ove emisije. Posebno je interesantna praksa, u skladu sa kojom oko pedesetak puta godišnje ekipa *Hita 202* izlazi iz studija i u otvorenim prostorima Beograda ili Srbije, organizuje izbor za hit te nedelje, meseca ili godine koji se direktno prenose. U neposrednom kontaktu sa publikom upravo Vlada Janković Džet, pojačan saradnicom i voditeljkom Olgom Kepdžijom, u neposrednoj je komunikaciji

17 Bilo je situacija u kojima je etar koristio i kao poligon za iskazivanje svojih političkih stavova, ali i obračune sa slušaocima-neistomišljenicima.

18 <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/66494/Umro-novinar-i-humanista-Djoko-Vještica>

19 Karijeru je započeo 1963. godine kao bas gitarista grupe *Crni biseri*, sa kojom je prvi javni nastup imao 8. marta 1964. godine. Nadimak je dobio po Jet Harrisu, basisti grupe *The Shadows*. Po prestanku rada *Crnih bisera*, osniva grupu *Tunel* koja je delovala do 1992. godine. Danas svira bas gitaru i prvi je vokal sastava *Vlada Džet Band*.

sa publikom za koju su otelotvorenje i popularne muzike i ove beogradske radio stanice. Posebno je interesantna briga ovog autora i voditelja za aktuelnu demo scenu čiji predstavnici dobijaju svoje mesto i u programu Hit-a nedelje.

Kada je reč o „Beogradu 202“ već godinama veliku pažnju privlači jedan radio voditelj koji je svoju karijeru posvetio isključivo umetničkoj muzici, njejoj prezentaciji prvo na programima radija, a kasnije i na televiziji. Reč je o **Dejanu Đuroviću**²⁰, uredniku i voditelju kultne emisije *Dragstor ozbiljne muzike* koja se od 1980. godine, dakle već trideset tri godine, emituje na ovom programu. Kroz koncept i realizaciju ove emisije, intenzivno se borio i danas se bori, za popularizaciju umetničke muzike za šta koristi ne samo elektronske medije, već i javne prostore iz kojih organizuje direktne prenose koncerata u okviru ove emisije, a na programu „Beograd 202“. Iako se ne može staviti znak jednakosti između Vlade Jankovića Džeta i Dejana Đurovića, u smislu koncepta njihovih emisija, popularizacije različitih vrsta muzike, izlazaka u javni prostor i konačno aktivne veze sa publikom, može se konstatovati velika konceptualna sličnost.

Dve zvezde emisije *Ozon* u najkraćem je veza između dva radio-voditelja i istinskih zvezda – Vladimira Jevtovića i Darka Kocjana. Emisija *Ozon* „Beograda 202“, Radio Beograda, mnogo je pre novih i interaktivnih medija slušaocima ponudila neposrednu komunikaciju i razmenu.

Koncept emisije *Ozon* definisao je i sproveo diplomirani filozof i diplomirani glumac, do 2013. godine ugledni profesor glume na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, dr Vladimir Jevtović²¹. Reč je o jednoj od kulturnih emisija 80-ih godina prošlog veka koja je emitovana nedeljom uveče, sa prepoznatljivom špicom – instrumentalnom kompozicijom *Oxygen* (Žan Mišel Žara) i porukama lične prirode koje su prvo putem pisama, a potom telefonskim putem, dostavljali slušaoci, potpisani duhovitim i provokativnim nadimcima kakve su bile i poruke. Kako ističu slušaoci iz tog vremena, emisija se odlikovala vrlo specifičnom atmosferom kojoj je doprinio i egzistencijalistički orijentisan voditelj, čiji identitet je u jednom periodu bio enigma za širu jav-

20 Rođen 1938. godine u Beogradu. Glumu je diplomirao 1960 godine na Akademiji za pozorište, film, radio i TV u klasi Mate Miloševića. Uz brojne uloge na filmu i televiziji, zbog lepe boje glasa i dobre dikcije sinhronizovao je brojne naučne i obrazovne programe Televizije Beograd (*Opstanak, Kosmos, Belami...*).

21 Od 1971. godine Vladimir Jevtović je bio angažovan kao voditelj emisija Drugog programa Radio Beogradu *Zeleni megaherc* i *Putokaz*. Od 1975. godine angažovan je kao asistent na predmetu gluma Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu.

nost. Zanimljivo je svedočenje prof. dr Jevtovića da ni studenti, ni profesori Fakulteta dramskih umetnosti nisu znali da se među njima krije „nevidljivi voditelj“ ovog vrlo uspešnog programa, asistent Jevtović koji je ponedeljkom skromno slušao oduševljenja kolega i studenata emisijom koju je vodio.

Po povlačenju Vladimira Jevtovića, odluka uredništva „Beograda 202“ bila je da novi voditelj emisije *Ozon* bude do tada uspešni voditelj jutarnjeg programa Darko Kocjan. Njegov autorski pečat uticao je na promenu koncepta emisije. *Ozon* postaje daleko zabavniji, opušteniji, društveniji, program vesele razbibrige. Poruke lične prirode su bile zabavnije i prešlo se na „udobniju“ praksu telefonskog prijavljivanja poruka. Imperativ emisije je bila originalnost i provokativnost. Poruke lične prirode (PLP) su objavljivane u emisiji uz broj telefona i svi kojima se poruka svidela, ili su želeli da stupe u kontakt sa autorom javljali su se. Živ glas, uživo četovanje. Atmosfera emisije je bila veoma zabavna, a iz emisije u emisiju sve veći broj volontera se oprobao kao saradnik. Iz godine u godinu armija, „ozonaca“ postajala je sve veća, a mnogi od njih su čak sa Kocjanom bili u studiju i asistirali u realizaciji programa²².

Profesor Vladimir Jevtović i Darko Kocjan kao voditelji *Ozona*, interaktivnog magazina koji je stvarao mostove među ljudima, na manje ili više zabavan način, obeležili su svaki na svoj način jedno vreme. U želji da pokaže postojanje vremenske mašine, Darko Kocjan je od 2011. kao urednik programa „Beograd 202“ reinkarnirao i revitalizovao neke od uspešnih formata osamdesetih, uključujući i emisiju *Ozon*. On je pozvao prof. Vladimira Jevtovića da oživi stari koncept emsije. Starijoj publici eksperiment se dopao, ali mlađi koji su već suviše dugo u zamkama fejsbuka, twitera i drugih društvenih mreža, nisu mogli da shvate značenje starog koncepta u novom vremenu. Comeback *Ozona* bio je kratkog daha. Isti termin je prepušten Marku Jankoviću, još jednoj od legendi srpskog radijskog neba i novoj emisiji *Rocknroler*.

Epitet najboljeg novinara među pilotima i najboljeg pilota među novinarima vezuje se za **Zoran Modlija**. Iako je po osnovnoj profesiji pilot, popularnost je početkom 70-ih godina stekao i kao di-džej kada je bio zadužen za izbor i „puštanje“ muzike u beogradskim diskotekama. Tokom osamdesetih godina vodio je vrlo popularnu emisiju *Ventilator* koja je emitovana na programu

22 Nakon Darka Kocjana, voditelji emisije *Ozon* su bili: Dušan Vukosavić, Željko Stefanović, čak u jednom trenutku i Ljuba Ninković. Odlaskom Darka Kocjana sa Radio Beograda, emisija sličnog profila pod nazivom *Oblak u bermudama* postaje deo programske sheme Radio Indexa, a potom i nekih drugih beogradskih lokalnih stanica sa kojima je ovaj autor saradivao.

“Beograd 202“. U emisiji je podsticao mlade i neafirmisane demo bendove, pokušavajući da kroz formu *Demo top liste* promovise njihov rad. Osim što je svoje emisije vodio između ostalog i iz aviona, trudio se da popularizuje nauku, posebno nove tehnologije tako što je sa audio kasetama emitovao računarske programe koje su slušaoci mogli da snimaju i koriste za instaliranje programa na svoje računare. Njegov angažman na programu „Beograd 202“ prestaje 1987, a posle 1993. godine, angažovan je na Radio Pingvinu, MIP Radiju, ponovo na Radiju Beograd 202, konačno kao nezavisni radio producent...

Zvezde Radija B92

Deregulacija i multiplikacija broja radio stanica uzrokovala je i afirmaciju novih zvezda radio programa. Jedan od takvih je bio **Miomir Grujić Fleka** (1954 – 2003)²³ koji je u periodu od osnivanja 1989. do 1999. godine bio saradnik Radija B92, autor i voditelj kulturne emisije *Šišmiš/Radio Šišmiš* u to vreme alternativnog i eksperimentalnog kontakt-programa koji je razotkrio nevidljivi, artistski život Beograda. Emisija je istovremeno bila i glasilo alternativne, urbane umetničke scene, ali i komunikacioni kanal putem koga su se predstavljali vodeći beogradski umetnici. Ideja je bila kreiranje slobodnog, bez kočnica i cenzure, rokenrol mutant radio programa u političkim uslovima koji su bili sve samo ne stimulativni.

Uz brojne radio voditelje i di-džejeve koji su se afirmisali kroz program radija, a potom i televizije B92, status zvezde mogao bi da ponese radio-voditelj i svojevrsni performer Igor Brakus. Kao mladić, najpre je bio saradnik jedne od kulturnih emisija Radija B92 *Klipani u pudingu*, da bi karijeru nastavio kao voditelj emisije *Brakus od 3 do 5* koja je emitovana prvo svakodnevno, a danas tri puta nedeljno.

Brakus je uspeo da, uz tzv. ozbiljne forme radio novinarstva, kojima je obilovao program ove stanice, integriše veoma mnogo humora, kozerija; afirmiše formu koja je poznata kao „fičer“, radio dramske forme kojima je satirično predstavljao aktuelna društvena, politička, kulturna i estradna dešavanja. Slobodno se može reći da je Igor Brakus devedesetih godina bio jedan od retkih autentičnih radio voditelja, prezentera, radio zvezda. Sa svojim prepoznatljivim vokalom i smislom za humor u kome je uvek bilo, a i danas ima, znatne

23 Lik ovog vrlo neobičnog umetnika i radio voditelja bio je inspiracija britanskom Kanalu 4 za dokumentarni film *Zombitown*, kao i reditelju Darku Bajiću koji je 1992. godine snimio film *Crni bombarder*, jednim delom inspirisan radom ovog umetnika.

doze sarkazma, zaslužan je za nove generacije mladih koje su počele da slušaju radio i ostale verne ovom mediju.

Suzana Zlatanović alijas Luna Lu takođe je jedno od prepoznatljivih lica TV B92, ali što je za ovaj tekst bitnije, radijskih zvezda ove medijske kuće. Posle niza uspešnih radio emisija, Luna Lu se posebno afirmisala kao voditelj TV emisija *Štiklom u vrata* i *Glam špajz*. Svoju karijeru Luna Lu je paralelno gradila u štampanim medijima, kao autor tekstova u modnim časopisima i magazinima, kao i na radiju B92. Iako je sa Radija B92 otišla 1998. godine, sa novom programskom šemom ovog radija, i pod sloganom *Radio je ponovo u modi*, od 2012. ponovo je u autorskom i voditeljskom timu istog radija, s obzirom da utorkom i četvrtkom uređuje i vodi emisiju *Šnenokle*.

Alternativnost u smislu stila odevanja, šminkanja, izbora alterega, ali i vođenja programa, učinili su Suzanu Zlatanović prepoznatljivom i vrlo osobenom medijskom ličnošću. Kontroverznost je možda prejaka reč, ali podeljenost interesovanja, potreba koja je nagoni da šokira, iznenađuje, postavlja neprijatna i iskrena pitanja, učinile su je prepoznatljivom i autentičnom. Ipak, ono što primećujemo jeste to da, iako za ovu voditeljku pre možemo reći da poseduje autentičnost i personalnost, s druge strane, ne može se eksplicitno reći da je radio zvezda, zbog načina na koji kreira i prezentuje radio programe.

Zvezde Radija B92 u jednom trenutku svakako su bile **Gorica** (Nešović) i **Dragan** (Ilić) voditeljski par koji je spontanošću, dobrim kontaktom sa publikom, aktuelnim temama i empatijom stekao veliku popularnost. Njihov transfer sa Radija B92 na Prvi program Radio Beograda bio je jedan od poslednjih velikih radijskih transfera koji je posebno privukao pažnju javnosti. Na programu B92, nove zvezde, u terminu *Jutarnjeg programa* i emisiji *Nacionalno razgibavanje*, nakon Gorice i Dragana, postale su Darko (Mitrović) i Marko (Stepanović), već potvrđeni radijski par „Radija S“, koji je trebalo da očuva autentičnost jutarnjeg programa ove stanice.

Nove stanice, nove zvezde

Medijsku scenu Srbije od 2006. godine zahvatio je novi talas normativno utemeljene deregulacije. Osnivanje „TDI radija“ delovalo je kao osnivanje još jedne u nizu novih muzičkih stanica. Akronim TDI nosio je značenje „tako dobar izbor“, što će se nakon par godina potpuno potvrditi, s obzirom da je stanica izborila prestižno mesto na medijskom tržištu Beograda i Srbije. Uz

činjenicu da je reč o stanici koja intenzivno prati nove trendove u produkciji i emitovanju programa, reč je o stanici koja je srpskom etru ponudila i novu radio zvezdu. Reč je **Predragu Popoviću Popu**, poznatijem kao **Dr Love**, voditelju popularnih emisija *Antidepresiv*, *Kontra Kviz* i naravno *Dr. Love*.

Osnovni atributi koji su ovog voditelja učinili vrlo popularnim, posebno među tinejdžerima i mladim ljudima, svakako su: humor, interakcija sa slušaocima, spremnost da se sa njima ćaska, razmenjuju životna iskustva, vicevi, duhovite dogodovštine, postigne bliskost.

Konkretno emisija *Dr. Love* koja se na programu „TDI radija“ ponedeljkom od 17 do 19 časova, po formatu je suštinski kontakt program u kome se voditelj bavi ljubavnim problemima slušalaca i pomaže im u rešavanju. Kao što Dr Love nije doctor, tako i problemi slušalaca nisu obični, već problemi kojima se pokreću i rešavaju tabu teme. Komentari i diskusije su ponekad pomalo perverzni, na granici dobrog ukusa, što je verovatno projektovano s obzirom na činjenicu da senzacionalizam i seks podižu rejting programa i uopšte medijskih sadržaja.

Zahvaljujući novim tehnologijama, prvenstveno Internetu i Youtubu koji se koristi kao reprizni i video kanal za reemitovanje saržaja emisija ovog voditelja, izgradnja njegove popularnosti nije vezana samo za realno vreme emitovanja, već i za termine u kojima svaki pojedinac po svojoj želji može da isprati sadržaj. Dakle sadejstvo tradicionalnih i novih tehnologija emitovanja, provokativne teme, moderan način vođenja programa, negovanje ravnopravnog odnosa sa slušaocima i insistiranje na humoru koji je uvek toliko tražen među slušaocima na primeru Dr Love i „TDI radija“ formula je koja garantuje veliku popularnost voditelja i visok rejting stanice.

Zaključak

Ukoliko govorimo o zvezdama radio programa u srpskim uslovima od osnivanja prvih radio stanica do danas, možemo identifikovati nekoliko tipova medijskih sadržaja oko kojih su se gradile, formirale, lansirale, kontruirsale radio zvezde.

Prve zvezde radio programa na prostorima Balkana, uglavnom su bili muzičari koji su u okvirima svoje profesije, a potom i zahvaljujući radiju, sticali popularnost. Uz muzičare, prve zvezde radio programa i u predratnom i

posleratnom periodu bili su spikeri, prezenteri, kasnije i novinari. Tako, kao prve radio zvezde u Srbiji identifikujemo Jelenu Bilbiju, spikerku kojoj je pripala čast da najavi početak emisionog rada Radio Beograda i 1929. i 1944. godine, a potom i Radivoja Markovića, novinara koji je kao i Bilbija, svojim govornim interpretacijama plenio pažnju javnosti i sticao popularnost. U slučaju Radivoja Markovića, na popularnost je posebno uticala činjenica da je on bio i sportski komentator i reporter sa značajnih društvenih događaja. Sličnoj kategoriji popularnih novinara/voditelja, ali u periodu sedamdesetih, pripada Đoko Vještica, novinar Studija B koji je baveći se društveno važnim temama od socijalnih do komunalnih, i humanitarnim radom, stekao veliku popularnost.

Drugu kategoriju radio zvezda čine voditelji koji su se bavili izborom, plasmanom i prezentacijom, popularne, rok i pop muzike na radio talasima, mada imamo i primere nekih koje je proslavio predan rad u oblasti klasične muzike. Kao voditelji emisija popularne muzike svakako se ističu Nikola Karaklajić i Nikola Nešković („Radio Beograd“) i Slobodan Sloba Konjović („Studio B“). Oni ne samo da su nabavljali, birali i predstavljali novu evropsku i svetsku muzičku produkciju u oblasti popularne muzike, već su gradili ukus mladih, donosili duh Zapada i utiskivali nove kulturne obrasce.

Treću kategoriju voditelja zvezda čine oni koji su svoj identitet i personalnost gradili i grade na neobičnosti, humoru i zabavi, lakim i duhovitim sadržajima, a sve u skladu sa diktatom vremena. U neobične i neuobičajene voditelje, svojevrsne radio personalitije, svakako spadaju Marko Janković, Darko Kocjan, Igor Brakus, Luna Lu, Dr. Love, pa i Zoran Modli – voditelj „prosvetitelj“, ili voditelj-umetnik Vladimir Jevtović.

Konačno, jedan od savremenih fenomena je fenomen vrlo popularnih voditeljskih parova – Gorica (Nešović) i Draga (Ilić), Darko (Mitrović) i Marko (Stepanović) koje publika doživljava ne kao par, već kao celinu i jedinstvenog voditelja koji ispunjava sve njihove potrebe i očekivanja.

Radio zvezde su osobeni pojedinci angažovani u nekom segmentu produkcije radio programa, koji osim što poseduju profesionalne i prezentacione kvalitete, poseduju personalnost koja je više nego neophodna u kreiranju radio sadržaja i stvaranju čvrste i nevidljive veze sa publikom. Njihova popularnost je bila i ostala u tesnoj vezi i sa vrstom sadržaja i tipom programa u kome su angažovani, ali i sa aktuelnim socio-kulturnim vrednostima u kojima su njihovi kvaliteti prepoznati. Status zvezda obično je epitet vezan za novinare/voditelje, koji su se bavili ili prezentacijom popularne muzike, ili

humoristično-satiričnih sadržaja. Muzika i zabava, uz dozu neubičajenosti i provokativnosti, obično predstavljaju sadržaje koji su garantovali uspeh, kako radio autorima, tako i celoj radio stanici.

Literatura

- Arandelović, Miomir (2009). *Monografija Radivoje Raća Marković 1909 – 1979*, Beograd: Radio Beograd.
- Dyer, Richard (1979) *Stars*, London: British Film Institute
- Dyer, Richard (2003) *Heavenly Bodies: Film Stars and Society*, London: Routledge, 2nd ed.
- Irving Rein, Philip Kotler, Martin Stoller (1997) *High Visibility*, Lincolnwood, USA: NTC Business Books
- Nikolić, Mirjana (2012) „Etika medija u zagrljaju medijskog senzacionalizma“, *Medijska kultura*, br. 3, Naučno stručni časopis iz oblasti medija, Dubrovnik, Novi Sad, Nikšić, Mostar: NVO Civilni forum
- *Radio Beograd*, časopis, broju od 27. novembra 1932, Beograd: Radio Beograd
- Rojek, Chris (2001). *Celebriy*, London: Reaction
- Vukadinović, Maja *Zašto su zvezde ikone našeg doba*, European Journalism Opeservatory, <http://rs.ejo-online.eu/2811/etika-i-kvalitet/zasto-su-zvezde-ikone-naseg-doba>

Netografija

- Audio i foto arhiva Simić: <http://www.audioifotoarhiv.com/gosti%20sajta/NikolaKaraklajic.html>
<http://www.audioifotoarhiv.com/gosti%20sajta/NikolaNeskovic.html>
- B92 – radio, tv, Internet
<http://forum.b92.net/topic/18121-kralj-sloba-konjovic/>
http://www.b92.net/kultura/intervjui.php?nav_category=1080&nav_id=420904
- Dnevne novine „Blic“ od <http://www.blic.rs/Vesti/Drustvo/66494/Umro-novinar-i-humanista-Djoko-Vjestica>
- Radio televizija Srbije <http://www.rts.rs/page/radio/sr/story/25/Beograd+202/741352/Hit+202.html>

Mirjana Nikolić
Faculty of Dramatic Arts, Belgrade

SERBIAN RADIO STARS – CELEBRITY VS. PERSONALITY

Summary

The main idea of this text is to analyze the phenomenon of radio stars in Serbia, from the establishment of first radio stations up to date, from a celebrity studies point of view. Some of the main questions asked are: Were radio stars popular because of their own creativity and professionalism, controversial personal lives or just the specific social status? Nowadays, which was also the case in the past, radio stars in Serbia, are not as popular as actors, singers, athletes, even television anchors and journalist. Domestic radio stars are usually the individuals with strong personalities and high self-esteem, which is more important for the radio itself than for the other media. Their popularity is closely related to the type of content and the type of programme they participate in, but also with the current socio-cultural values. Star status is usually related to authors, journalists and anchors, whose duties were to present popular music or some sort of humorous content to the people. Music and fun, with a pinch of provocative, guarantee success for the radio author as well as the radio station itself.

Key words

---

celebrity, radio stars, personality, identity, Serbia